

Declaració del XIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores, 2014

1. Introducció

Aquest any 2014 es compleixen 20 anys de la creació de l'Associació Internacional de Ciutats Educadores (AICE). Durant aquest període, l'AICE s'ha consolidat i ha anat creixent fins a aplegar, avui, 478 ciutats de 36 països de tots els continents.

Al llarg d'aquest temps, les ciutats compromeses amb els principis de la Carta de Ciutats Educadores ens hem reunit regularment, cada dos anys, per a intercanviar experiències i coneixement per tal de fer front als importants reptes globals que afecten directament la vida dels ciutadans i les ciutadanes.

En l'actual context de crisi, la noció de ciutat educadora adquireix més que mai tot el seu significat. Les dificultats ens empenyen a ser innovadors i solidaris, i a fer una crida a la implicació ciutadana.

Amb el lema "***Una ciutat educadora és una ciutat que inclou***", s'ha celebrat a Barcelona, del 13 al 15 de novembre de 2014, el XIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores, en què han participat 838 assistents procedents de 189 ciutats.

Durant el congrés s'han fet 7 conferències plenàries, 84 tallers i 49 *speakers' corners*, on les ciutats participants han pogut compartir experiències i fer propostes per tal que les ciutats del món siguin, cada cop més, ciutats més educadores i inclusives, on es donin les condicions per a generar benestar social i salut per a tots els seus habitants. Ciutats que promoguin actituds de solidaritat, respecte i interès pel bé comú entre totes les persones que hi conviuen.

Aquest congrés ha promogut el debat crític i ens ha ajudat a prendre consciència que la ciutat educadora té un paper determinant en la promoció integral de la inclusió, la participació ciutadana i el potencial creatiu i innovador de les persones.

En ple procés de definició de la nova Agenda de Desenvolupament Post-2015, cal continuar treballant per a consolidar i ampliar les millores aconseguides en el marc local i internacional amb vista a lluitar contra l'exclusió social, impulsant respostes noves, fermes i transversals. És per això que les Ciutats Educadores subscriuen la present declaració, que desenvolupa alguns dels principis de la Carta de Ciutats Educadores. Aquesta declaració parteix d'unes constatacions, seguidament, adopta uns compromisos a favor de la inclusió social, i, per acabar, planteja una crida a escala nacional i internacional.

2. Constatem que

1. Més de la meitat de la població mundial viu en entorns urbans i la previsió és que aquesta tendència continuï creixent. D'altra banda, es constata que les ciutats són l'escenari on es manifesten d'una manera més severa les diverses crisis que afecten el planeta, els efectes de les quals accentuen les situacions de discriminació i exclusió.
2. L'exclusió té múltiples dimensions: social, econòmica, política, cultural, relacional, digital, generacional i de gènere, i s'expressa d'una manera diferent en cada país: pobresa, atur o precarietat laboral, afebliment de les relacions comunitàries i fractura del vincle social, segregació espacial de la població, infrahabitatge o manca d'habitatge, accés desigual a la sanitat i a un medi ambient saludable, la falta d'adaptació dels espais i dels serveis públics a les persones amb discapacitat o mobilitat reduïda, manca d'accés al transport públic, de serveis públics de qualitat, de polítiques d'igualtat d'oportunitats, etc.
3. En l'àmbit urbà, l'exclusió afecta més uns col·lectius que d'altres, principalment per raons de gènere, orientació sexual, origen ètnic o religió, i també afecta grups de població més vulnerables com ara la infància, la gent gran o les persones amb discapacitat o en situació de desavantatge social o econòmic; i actualment afecta, cada vegada més, els aturats i la classe mitjana, que pateixen especialment les conseqüències d'una crisi que, en algunes parts del món, pot esdevenir estructural.
4. La ciutat contemporània, quan se sotmet als dictats del mercat, acaba convertint-se en un espai de desigualtat i exclusió social creixents. Però també pot ser la principal proveïdora de recursos convivencials, socials i democràtics per a la promoció de la inclusió.
5. Les tecnologies de la informació i la comunicació guanyen protagonisme en un món globalitzat, en què les ciutats estan més interconnectades que mai. Les TIC incideixen en la vida quotidiana de les persones i modifiquen la nostra realitat; són un mitjà important d'interacció i relació i d'accés al coneixement, però poden esdevenir un instrument de control i assetjament i una font de desigualtat. Per aquest motiu, cal fomentar-ne les potencialitats i combatre'n els mals usos.
6. L'acció política permet incidir en les causes de l'exclusió i transformar la realitat social a partir d'actuacions basades en valors com ara la igualtat, la solidaritat, el respecte per la diferència i la promoció del desenvolupament sostenible, afavorint

així l'existència de societats més cohesionades i democràtiques en què la ciutadania pugui exercir els drets bàsics: civils, polítics, econòmics, socials i culturals.

7. Les Ciutats Educadores potencien i generen polítiques de participació ciutadana, de treball i col·laboració entre tots els agents socials i educatius que en formen part, saben donar rellevància democràtica a les seves accions i enforteixen l'acció cívica, la inclusió social i la riquesa econòmica del seu entorn.
8. Cal destacar el paper central de les administracions públiques locals a l'hora d'articular les polítiques inclusives i transversals. I sumar-hi la iniciativa ciutadana permet mobilitzar tots els recursos de la ciutat, crear xarxes de col·laboració, fomentar una ciutadania activa i valors com ara la solidaritat i el compromís; és a dir, ser més eficaços a l'hora d'abordar l'exclusió social.
9. Una oferta educativa de qualitat, tant en l'àmbit formal com no formal, basada en el principi d'igualtat d'oportunitats, és una eina clau per a fomentar la inclusió, amb resultats a mitjà i llarg termini. Aquí l'escola hi té un paper cabdal ja que és, alhora, una font de coneixement i de desenvolupament de competències personals necessàries per a la vida i un laboratori actiu de diversitat social i cultural que permet formar una ciutadania responsable, crítica i col·laborativa. Una formació que no acaba en les etapes de la infància i la joventut, sinó que s'estén al llarg de la vida.
10. El desigual accés a l'oferta cultural i de lleure és una font de discriminació educativa i social. Es constata la necessitat de democratitzar l'accés a una oferta cultural i lúdica de qualitat, com també de fomentar una política d'ús del temps que permeti conciliar la vida familiar, el treball i el lleure.

3. Ens comprometem

Les Ciutats Educadores som agents proactius que apostem per la cohesió social. Les accions a favor de la cohesió són múltiples i diverses, i es caracteritzen pel fet de tenir una visió exhaustiva i transversal. Les experiències compartides en el congrés de Barcelona, com també els enriquidors debats que hi han tingut lloc, palesen que les Ciutats Educadores fem una aposta decidida per la inclusió. Per aquest motiu, volem fer públics d'una manera solemne els següents compromisos comuns.

1. Les Ciutats Educadores ens comprometem a dur a terme polítiques proactives i preventives per a afavorir la inclusió, i a formular propostes concretes per a incidir en les causes de l'exclusió.
2. Les Ciutats Educadores ens comprometem a millorar els processos de construcció personal i social de la ciutadania:
  - potenciant polítiques d'inclusió social que abastin tota la realitat comunitària, regides pel principi democràtic d'igualtat;
  - establint els serveis socials necessaris per a atendre els col·lectius més vulnerables, uns serveis que hauran de fomentar l'autonomia i les potencialitats de les persones amb vista a la seva reinserció social;
  - proveint recursos adreçats a millorar la cohesió, la inclusió i la convivència per tal d'afavorir la creació d'entitats i individus cooperatius.
  - fent una distribució equitativa dels recursos i enfortir l'apoderament cívic.
3. Les Ciutats Educadores ens comprometem a fomentar l'educació, formal, no formal i informal al llarg de la vida com un dels instruments fonamentals per a desenvolupar competències personals i socials i invertir en capital humà.
4. Les Ciutats Educadores ens comprometem a apostar per l'èxit educatiu de tota la ciutadania i per la millora de la qualitat del sistema escolar, i a facilitar i promoure programes i accions per a augmentar l'èxit escolar en l'ensenyament obligatori i l'accés a la formació al llarg de la vida, amb la creació d'estratègies de desenvolupament de competències. Això implica:
  - incentivar formes d'interacció entre les comunitats educadores, especialment entre l'escola i la família;
  - potenciar la formació de mestres i de pares i mares;
  - combatre estereotips estigmatitzadors que fan especialment difícil la cohesió social i la bona convivència;
  - afavorir la relació entre comunitats escolars situades en diferents indrets de la ciutat amb la finalitat d'enfortir el sentit de pertinença a la ciutat i la germanor entre grups socials i culturals que tot sovint estan allunyats els uns dels altres.
  - promoure l'ensenyament per a adults per a donar oportunitats de formació a aquells que no les van tenir al seu dia o que van abandonar els estudis.
5. Les Ciutats Educadores ens comprometem a elaborar projectes educatius amb utilitat social que combinin l'aprenentatge i el servei a la comunitat, per tal que les persones participants es puguin formar sobre les realitats i necessitats del seu entorn urbà i contribueixin a la seva transformació i millora.
6. Les Ciutats Educadores ens comprometem a crear espais actius per a la interrelació inclusiva de la ciutadania i a potenciar el treball en xarxa i els

processos participatius i de deliberació; espais on es propiciï el pensament divergent i el llenguatge creatiu i crític mitjançant l'experimentació, la discussió i el debat en la vida pública.

7. Les Ciutats Educadores ens comprometem a fomentar la cohesió social, la bona convivència i les relacions intergeneracionals i interculturals, a través del reconeixement de la riquesa de la diversitat cultural present a la ciutat i de l'aprenentatge de les diferents llengües.
8. Les Ciutats Educadores ens comprometem a promoure un model de ciutat accessible i interconnectada, amb un transport públic sostenible i adaptat a les diferents necessitats; una única ciutat per a tota la ciutadania lliure de barreres físiques i de segregació espacial.
9. Les Ciutats Educadores ens comprometem a lluitar contra les desigualtats de gènere i a impulsar accions educatives i socials per a evitar la feminització de l'exclusió social.
10. Les Ciutats Educadores ens comprometem a fomentar el diàleg i la cooperació entre el món del treball (com per exemple les empreses, els sindicats, els col·legis professionals, etc.), el coneixement i la cultura i l'Administració municipal per a poder oferir serveis d'orientació i acompanyament educatius i professionals personalitzats que afavoreixin la reinserció educativa i la reactivació o millora laboral dels ciutadans, i que generin innovació, creativitat i emprenedoria.
11. Les Ciutats Educadores ens comprometem a potenciar la responsabilitat social de les empreses animant-les a dedicar una part de les seves accions a millorar la cohesió social de l'entorn urbà en què estan situades; i a enfortir el voluntariat cívic i social en les entitats del tercer sector, ja que es tracta d'un espai privilegiat de trobada i activitat conjunta entre generacions i entre diferents grups culturals, socials i ètnics que pot contribuir a millorar la qualitat de vida de la ciutadania i dels barris.
12. Les Ciutats Educadores ens comprometem a crear sinèrgies entre universitats, institucions d'educació superior, centres tecnològics i de recerca, parcs científics i centres de formació i escoles, i a fer de la ciutat un espai ric en oportunitats per a la formació i l'aprenentatge en la societat de l'economia del coneixement.
13. Les Ciutats Educadores ens comprometem a oferir a tota la ciutadania oportunitats educatives, culturals, esportives i de lleure properes i al seu abast, que transmetin valors com ara la inclusió, la solidaritat i la cohesió social.
14. Les Ciutats Educadores ens comprometem a promoure la salut i el benestar de la població mitjançant l'adopció de polítiques preventives que fomentin un estil de vida saludable, i a assegurar l'accés i l'atenció sanitària a tota la població.
15. Les Ciutats Educadores ens comprometem a desplegar una política de comunicació que asseguri l'accés a la informació, que contribueixi a combatre els estereotips i prejudicis negatius envers determinats col·lectius i que faciliti l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació a les persones en situació o risc d'exclusió social.
16. Les Ciutats Educadores ens comprometem a impulsar iniciatives que facin possible conciliar la vida personal, familiar i laboral, i que afavoreixin l'ocupació i la racionalització dels nous usos del temps a la ciutat.

- 17.** Les Ciutats Educadores ens comprometem a adoptar els instruments de seguiment i avaluació necessaris per a posar en pràctica aquestes polítiques, i a fer conèixer i compartir amb altres ciutats l'experiència adquirida, el coneixement i els resultats obtinguts.

4. Fem una crida

Després de constatar els canvis urbans, socials, econòmics i culturals esmentats, i havent assumit col·lectivament com a Ciutats Educadores un conjunt de compromisos que han de guiar la nostra actuació present i futura a favor de la inclusió, volem, com a cloenda d'aquesta declaració, fer una crida als actors públics internacionals, nacionals i regionals i al conjunt de la ciutadania a contribuir, d'una manera corresponsable, a l'assoliment dels objectius proposats.

Instem els governs, les institucions i la ciutadania a:

1. Reconèixer el paper dels governs locals com a agents d'inclusió i com a generadors d'oportunitats i solucions a les diverses causes d'exclusió, tant les noves com les més antigues.
2. Una més gran descentralització, per part dels poders estatals i regionals, de les competències clau de promoció de la inclusió social, per tal d'afavorir les polítiques de proximitat, garantint una redistribució adequada dels recursos.
3. Un compromís més ferm, per part de totes les administracions públiques, a l'hora d'aportar els recursos humans, infraestructurals i financers necessaris per a desplegar i mantenir les polítiques d'inclusió social que calguin.
4. Un compromís decidit, entre els ens locals d'una mateixa àrea metropolitana, per a l'articulació i la concertació multinivell de polítiques i serveis que permetin guanyar en eficàcia en les accions d'inclusió social.
5. Una implicació activa, per part de la societat civil organitzada, especialment del tercer sector cívico-social, i de tota la ciutadania en general, en la definició i aplicació de polítiques d'inclusió social a les ciutats.